

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถวัดทองธรรมชาติ

จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถเป็นฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ ๓ – ๔ มีความงดงามเป็นอย่างยิ่ง เขียนเต็มพื้นที่ผนังอาคารทั้ง ๔ ด้าน แบ่งภาพจิตรกรรมออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ภาพจิตรกรรมบนผนังหุ้มกลองด้านหน้าพระประธาน หรือผนังด้านทิศตะวันออก แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือผนังอาคารด้านล่างบริเวณพื้นที่ระหว่างประตูด้านซ้ายและด้านขวาเขียนเรื่องพุทธประวัติ ตอนโทณพราหมณ์แบ่งพระบรมสารีริกธาตุแก่เหล่ามัลลกะษัตริย์ และผนังอาคารส่วนบนบริเวณเหนือกรอบประตูขึ้นไปเขียนภาพพุทธประวัติ ตอนมารผจญ มีพญาวสวัตตีมารนำเหล่าพลมารเข้ารุมทำร้ายพระพุทธเจ้าซึ่งประทับอยู่ ณ โพธิบัลลังก์

กลุ่มที่ ๒ ภาพจิตรกรรมบนผนังหุ้มกลองด้านหลังพระประธาน หรือผนังด้านทิศตะวันตก เขียนภาพก่งสีขนาดใหญ่มุมมองจากที่สูง ซึ่งต่างไปจากนิยมทั่วไปซึ่งมักเขียนภาพไตรภูมิ

กลุ่มที่ ๓ ภาพจิตรกรรมบนฝาผนังด้านข้างของพระประธานทั้ง ๒ ด้าน ส่วนล่างของผนังระหว่างช่องหน้าต่างเขียนเรื่องพุทธประวัติ ตั้งแต่อัญเชิญสันดุสิตเทวราชมาจุติเป็นพระโพธิสัตว์ จนไปจบตอนสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ ส่วนบริเวณผนังเหนือกรอบหน้าต่างขึ้นไปทั้งสองด้านเขียนภาพเทพชุมนุม ๑ แถว ถัดขึ้นไปเป็นเขียนภาพพระพุทธเจ้าประทับนั่งในซุ้มเรือนแก้วมีพระภิกษุนั่งพนมมือข้างละรูป โดยใช้ภาพฉัตรกั้นเป็นตอนๆ มีด้านละ ๗ ซุ้มเรือนแก้ว และแถวบนสุดขีดผนังเพดานเขียนภาพฤๅษี นักสิทธิ์ วิทยาธร

ผนังด้านหน้าพระประธาน ระหว่างช่องประตู เขียนภาพจิตรกรรมเล่าเรื่องพุทธประวัติ
 ถัดขึ้นไปเหนือช่องประตูเป็นภาพมารผจญ กองทัพพญามารแตกพ่ายด้วยอุทกธาราที่พระนางธรณีบีบจากมวยผม

คุณค่าและความสำคัญ

จิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดทองธรรมชาติ เป็นฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ ๓-๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ซึ่งมีลักษณะเป็นไปตามแบบแผนและระเบียบที่นิยมกันโดยทั่วไปในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เป็นภาพพุทธประวัติ ไตรภูมิ เทพชุมนุม ฤาษี และวิทยาธร เขียนด้วยสีฝุ่น รองพื้นด้วยดินสอพอง โครงสีโดยรวมเป็นสีแดง มีการใช้คู่สีเดียวกับสีแดงหลายแห่ง เทคนิคการเขียนภาพเป็นแบบศิลปะตกแต่ง (Decorative art) โดยเขียนภูเขาแบบจีนคือเขียนให้ม้วนเป็นคลื่นระบายด้วยสีอ่อนแล้วแต่งตามขอบสันเหลี่ยมด้วยสีดำ ส่วนการเขียนรูปแบบทางสถาปัตยกรรม และลีลาของบุคคลมีรูปแบบเช่นเดียวกับภาพจิตรกรรมไทยทั่วไป

อย่างไรก็ดี จิตรกรรมฝาผนังที่เห็นในปัจจุบันได้ผ่านการอนุรักษ์มาแล้วหลายครั้ง เพราะจิตรกรรมส่วนใหญ่อยู่ในสภาพชำรุดลบเลือนจำเป็นต้องอนุรักษ์ให้อยู่ในสภาพดี เพื่อธำรงไว้ซึ่งคุณค่าของจิตรกรรมไทยโบราณ โดยขั้นตอนในระยะแรก เป็นการดำเนินการเฉพาะส่วนที่ชำรุดอย่างหนัก เพื่อชะลอความเสียหายที่เกิดขึ้น และต่อมาจึงเป็นการอนุรักษ์ทั้งหมด เพื่อคงไว้ซึ่งภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้งงดงามและกลมกลืนกับของเดิมแต่สามารถสังเกตแยกส่วนที่ซ่อมใหม่กับของเดิมได้

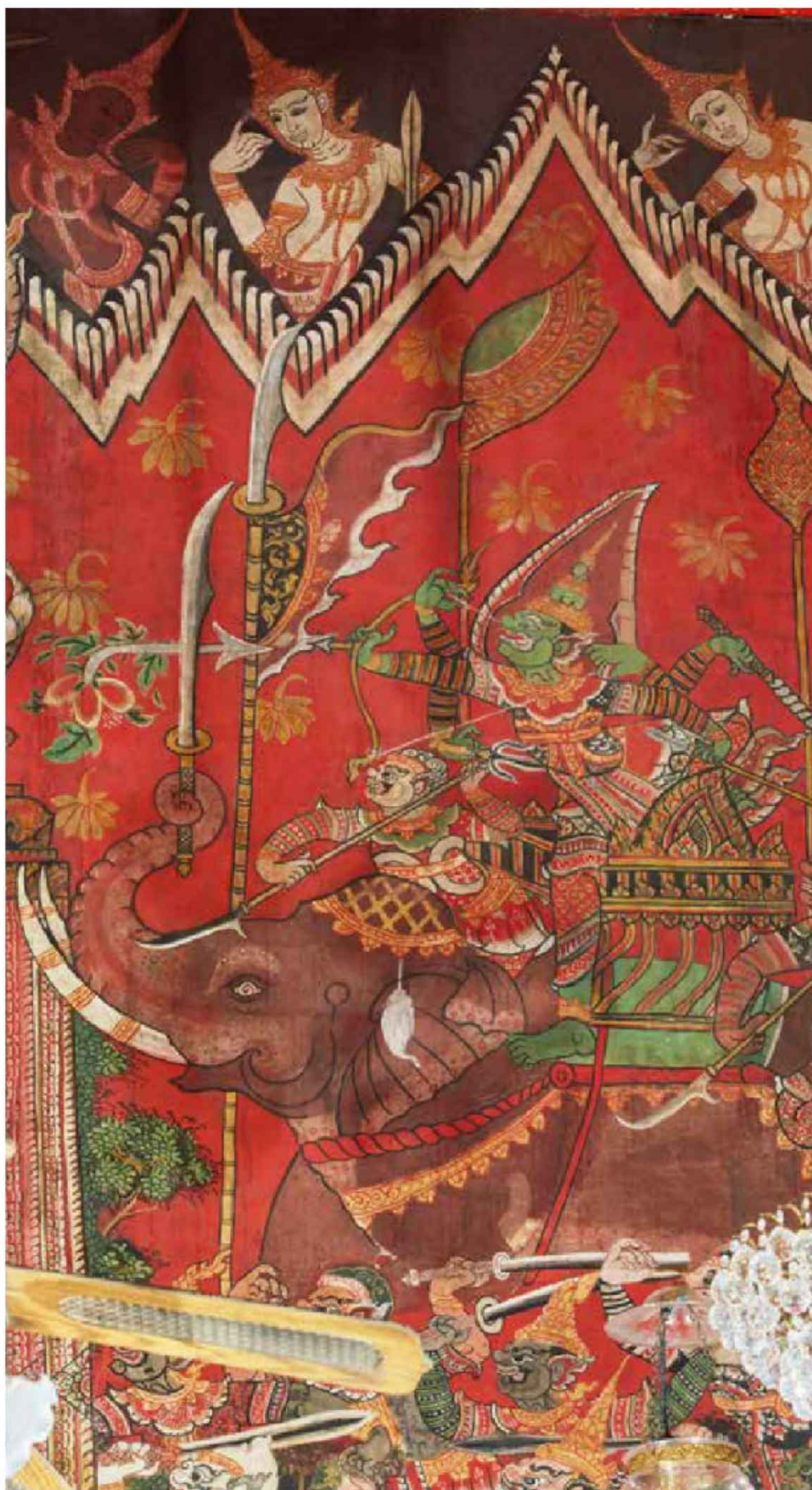

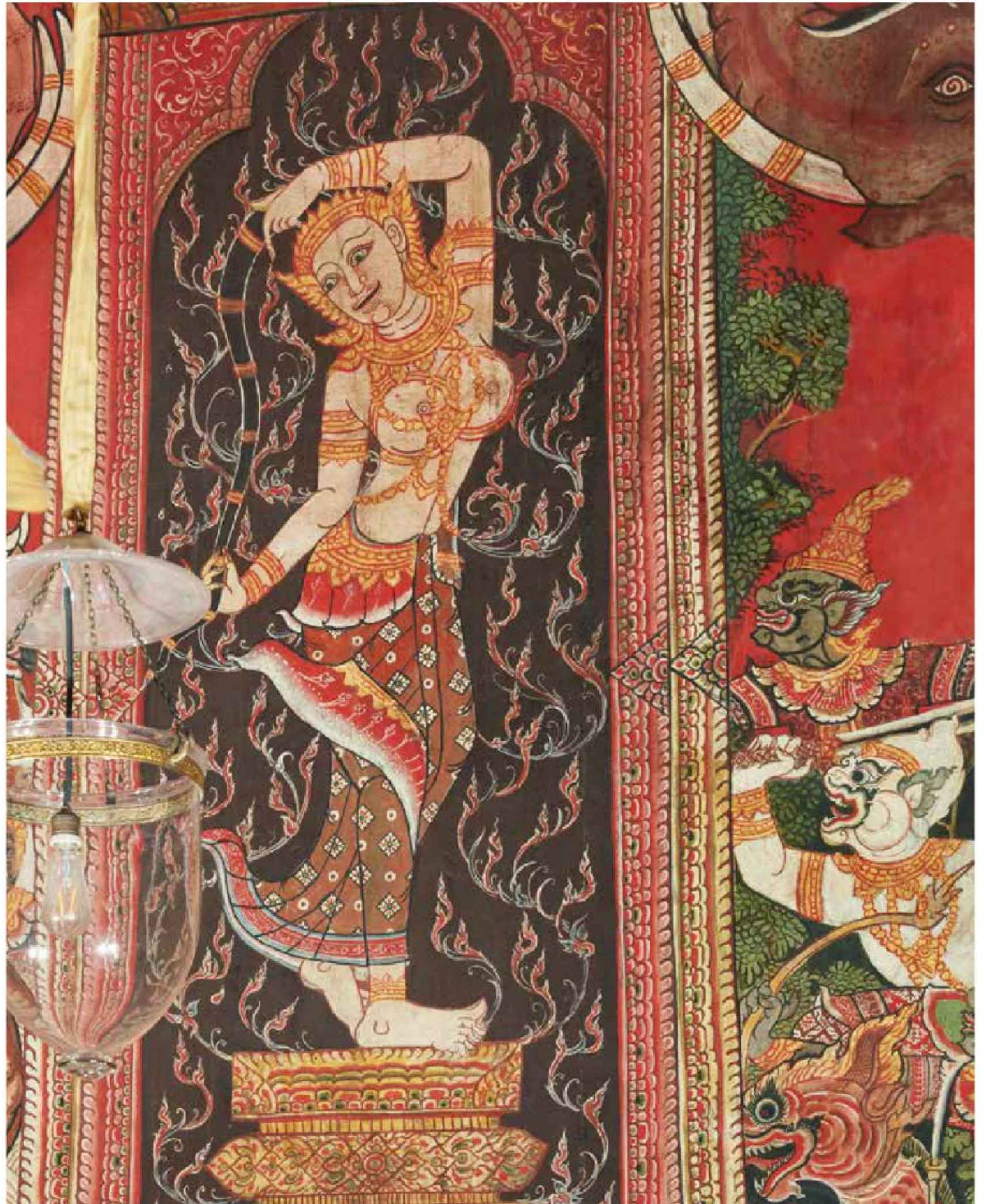
ภาพกองทัพพญามารที่เข้ารุมทำร้ายพระมหาสัตว์ ซึ่งพลมารเขียนเป็นรูปต่างๆ กัน ทั้งฝรั่ง ยักษ์ สิงห์ และชาวป่า

พระพุทธเจ้าประทับบนโพธิบัลลังก์

ภาพด้านหลังพระประธาน

พระประธานภายในพระอุโบสถ ผนังด้านหลังเขียนภาพไตรภูมิ รายล้อมด้วยเขาฉัตบริภัณฑ์

ภาพเทพชุมนุมแถวบนพื้นแดง
ถัดขึ้นไปเป็นภาพนักสิทธิ์ วิทยากร บนพื้นที่สีฟ้า
ซึ่งแบ่งจากด้วยเส้นสีนเทา หรือเส้นคชกริช

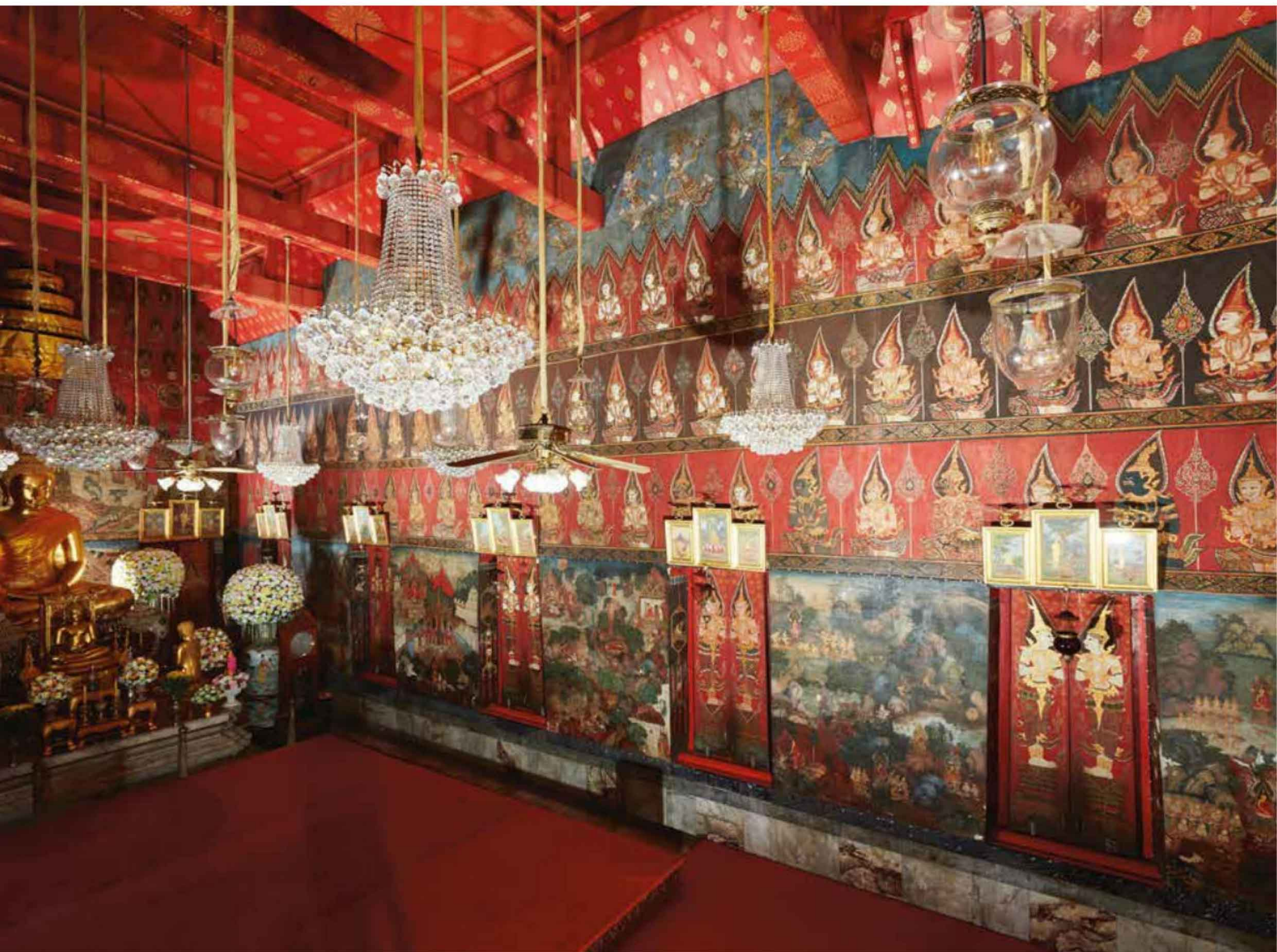
ภาพเทพชุมนุม

ภาพเขียนแสดงสภาพบ้านเรือนแบบต่างๆ

ผนังด้านขวา หลังพระประธาน เขียนภาพกษัตริย์ขนาดใหญ่แบบตานกมอง (bird's eye view) ลักษณะเป็นเรือนไทย ๓ หลังแปด ล้อมรอบด้วยตึกแบบจีน ถัดมาด้านล่างเป็นถนนมีห้องแถว และภาพแสดงวิถีชีวิตของผู้คน เช่น ผู้คนบนท้องถนน ฯลฯ

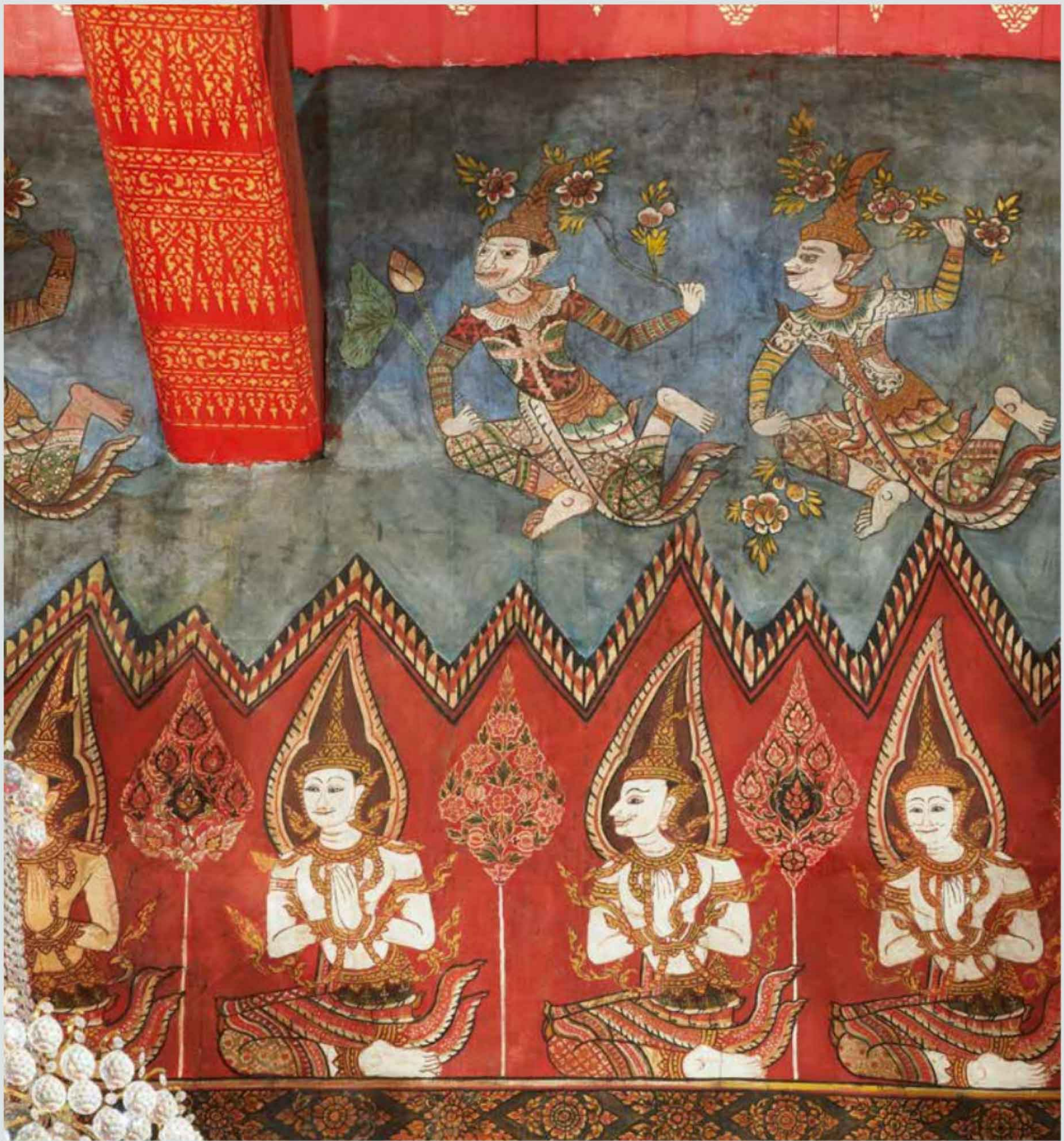

ผนังด้านซ้ายพระประธานระหว่างช่องหน้าต่างเขียนภาพจิตรกรรมเล่าเรื่องพุทธประวัติ

ตอนอัญเชิญสันดุสิตเทวราชมาประสูติ ตอนพระราชพิธีราชาภิเษกสมรสพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา ตอนประสูติ ตอนพระราชพิธีราชาภิเษกสมรส
เจ้าชายสิทธัตถะและพระนางพิมพา ตอนเสด็จออกมหาภิเนษกรรม ณ ตอนนางสุชาดากวนข้าวทิพย์ ตอนธิดาพญามารมายั่วยวน และตอนท้าวสัทัมบดีพรหมทูลอาราธนาธรรม

ภาพเทพชุมนุม ผนังด้านซ้ายพระประธาน

ภาพเทพชุมนุมแถวบนสุดพื้นแดง
 ถัดขึ้นไปเป็นภาพนักสิทธิ์ วิชยารบนพื้นสีฟ้า แบ่งด้วยเส้นสีนเทา หรือเส้นคดกริช

ภาพเทพชุมนุม ผนังด้านซ้ายพระประธาน

ภาพเทพชุมนุม